

docibiles Dei¹: nec potest eorum quisquam dicere: Credidi ut sic vocarer; prævenit eum quippe misericordia Dei, quia sic est vocatus ut crederet. Omnes enim docibiles Dei veniunt ad Filium: quoniam audierunt et didicerunt a Patre per Filium, qui evidentissime dicit: « Omnis » qui audivit a Patre et didicit, venit ad me². » Istorum autem nemo perit; quia omne quod dedit ei Pater, non perdet ex eo quidquam³. Quisquis ergo inde est, omnino non perit: nec erat inde qui perit. Propter quod dictum est: « Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis; nam » si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum⁴. »

XXXIV. Intelligamus ergo vocationem qua sunt electi; non qui eliguntur quia crediderunt, sed qui eliguntur ut credant. Hanc enim et Dominus ipse satis aperit, ubi dicit: « Non vos me elegistis, sed ego elegi vos. » Nam si propterea electi erant, quia crediderant: ipsi eum prius utique elegerant credendo in eum, ut eligi mererentur. Aufert autem hoc omnino, qui dicit: « Non vos me elegistis, sed ego vos elegi⁵. » Et ipsi quidem procul dubio elegerunt eum, quando crediderunt in eum. Unde non ob aliud dicit: « Non vos me elegistis, sed ego vos elegi; » nisi quia non elegerunt eum ut eligeret eos, sed ut eligerent eum elegit eos: quia misericordia ejus prævenit eos secundum gratiam, non secundum debitum⁶. Elegit ergo eos de mundo cum hic ageret carnem, sed jam electos in se ipso ante mundi constitutionem. Hæc est immobilis veritas prædestinationis et gratiæ. Nam quid est quod ait Apostolus: « Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem⁷? » Quod profecto si propterea dictum est, quia præscivit Deus credituros, non quia facturus fuerat ipse credentes: contra istam præscientiam loquitur Filius,

¹ Isai. LIV, 13. — ² Joan. VI, 45. — ³ Ibid. 39. — ⁴ I Joan. II, 19. — ⁵ Joan. XV, 16. — ⁶ Psal. LVIII, 11. — ⁷ Ephes. I, 14.

dicens: « Non vos elegistis, sed ego vos elegi: » cum hoc potius præscierit Deus, quod ipsi eum fuerant electuri, ut ab illo mererentur eligi. Electi sunt itaque ante mundi constitutionem ea prædestinatione, in qua Deus sua futura facta præscivit; electi sunt autem de mundo ea vocatione, qua Deus id quod prædestinavit, implevit. « Quos » enim prædestinavit, ipsos et vocavit¹: » illa scilicet vocatione secundum propositum: non ergo alios, sed quos prædestinavit, ipsos et vocavit. nec alios, sed quos ita vocavit, ipsos et justificavit: nec alios, sed quos prædestinavit, vocavit, justificavit, ipsos et glorificavit; illo utique fine qui non habet finem. Elegit ergo Deus fideles, sed ut sint, non quia jam erant. Apostolus Jacobus dicit: « Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in » fide, et hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se²? » Eligendo ergo facit divites in fide, sicut hæredes regni. Recte quippe in eis hoc eligere dicitur, quod ut in eis faciat, eos eligit. Rogo quis audiat Dominum dicentem: « Non vos me elegistis, sed ego vos elegi: » et audeat dicere, credere homines ut eligantur, cum potius eligantur ut credant, ne contra sententiam veritatis priores inveniantur elegisse Christum, quibus dicit Christus: « Non vos me elegistis, sed ego vos elegi³? »

XXXV. Quis audiat Apostolum dicentem: « Benedictus » Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit » nos in omni benedictione spiritali, in cœlestibus in » Christo: sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus » in charitate, prædestinans nos in adoptionem filiorum » per Jesum Christum in ipsum, secundum placitum vocationis suæ, in qua gratificavit nos in dilecto Filio suo, » in quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius,

¹ Rom. VIII, 30. — ² Jacob. II, 5. — ³ Joan. XV, 16.

» remissionem peccatorum secundum divitias gratiæ ejus,
 » quæ abundavit in nos in omni sapientia et prudentia,
 » ut ostenderet nobis mysterium voluntatis suæ, secun-
 » dum bonam voluntatem suam, quam proposuit in illo,
 » in dispensatione plenitudinis temporum instaurare om-
 » nia in Christo, quæ in cœlis sunt et quæ in terris in
 » ipso : in quo etiam et sortem consecuti sumus, præ-
 » destinati secundum propositum, qui universa operatur
 » secundum consilium voluntatis suæ, ut simus in laudem
 » gloriæ ejus¹ : » quis, inquam, hæc audiat diligenter et in-
 » telligenter, et audeat de hac, quam defendimus, tam
 clara veritate dubitare ? Elegit Deus in Christo ante cons-
 titutionem mundi membra ejus : et quomodo eligeret eos
 qui nondum erant, nisi prædestinando ? Elegit eos præ-
 destinans nos. Numquid eligeret impios et immundos ?
 Nam si quæstio proponatur, utrum hos eligat, an potius
 sanctos et immaculatos ; quid horum respondeat quis
 requirat, ac non statim ferat pro sanctis immaculatisque
 sententiam.

XXXVI. « Præsciebat ergo, ait Pelagianus, qui futuri
 essent sancti et immaculati per liberæ voluntatis arbi-
 trium : et ideo eos ante mundi constitutionem in ipsa sua
 præscientia, qua tales futuros esse præscivit, elegit. Ele-
 git ergo, inquit, antequam essent, prædestinans filios,
 quos futuros sanctos immaculatosque præscivit : utique
 ipse non fecit, nec se facturum, sed illos futuros esse
 prævidit. » Intueamur ergo verba Apostoli, atque videā-
 mus utrum propterea nos elegerit ante mundi constitutio-
 nem, quia sancti et immaculati futuri eramus, an ut esse-
 mus. « Benedictus, inquit, Deus et Pater Domini nostri
 Jesu Christi, qui nos benedixit in omni benedictione
 spiritali in cœlestibus in Christo : sicut elegit nos in ipso

¹ Ephes. 1, 3 et seqq.

» ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immacu-
 » lati. » Non ergo quia futuri eramus, sed ut essemus.
 Nempe certum est, nempe manifestum est : ideo quippe
 tales eramus futuri, quia elegit ipse, prædestinans ut tales
 per gratiam ejus essemus. « Ita ergo nos benedixit benedic-
 » tione spiritali in cœlestibus in Christo Jesu, sicut elegit
 » nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti
 » et immaculati in conspectu ejus, in charitate prædesti-
 » nans nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in
 » ipsum. » Deinde quid adjungat, attendite, « Secundum
 » placitum, inquit, voluntatis suæ : » ne in tanto bene-
 ficio gratiæ de placito gloriaremur voluntatis nostræ. « In
 qua gratificavit nos, inquit, in dilecto Filio suo : » in qua
 utique voluntate sua gratificavit nos. Sic dictum est, gra-
 tificavit a gratia, sicut ut justificavit dicitur a justitia : « In
 » quo habemus, inquit, redemptionem per sanguinem
 » ipsius, remissionem peccatorum secundum divitias
 » gratiæ ejus, quæ abundavit in nos in omni sapientia et
 » prudentia, ut ostenderet nobis mysterium voluntatis
 » suæ secundum bonam voluntatem suam. » In hoc
 mysterio voluntatis suæ posuit divitias gratiæ suæ secun-
 dum bonam voluntatem suam, non secundum nostram :
 quæ bona esse non posset, nisi ipse secundum bonam
 voluntatem suam ut bona fieret subveniret. Cum autem
 dixisset : « Secundum bonam voluntatem suam : » sub-
 jecit, « quam proposuit in illo, » id est, in dilecto Filio
 suo, « in dispensatione plenitudinis temporum instaurare
 » omnia in Christo, quæ in cœlis sunt, et quæ in terris
 » in ipso : in quo etiam et sortem consecuti sumus, præ-
 » destinati secundum propositum, qui universa operatur
 » secundum consilium voluntatis suæ, ut simus in laudem
 » gloriæ ejus. »

XXXVII. Nimis longum est de singulis disputare.

Cernitis autem procul dubio, cernitis quanta manifestatione apostolici eloquii defendatur hæc gratia, contra quam merita extolluntur humana, tanquam homo aliquid prior det, ut retribuatur ei. Elegit ergo nos Deus in Christo ante mundi constitutionem, prædestinans nos in adoptionem filiorum: non quia per nos sancti et immaculati futuri eramus, sed elegit prædestinavitque ut essemus. Fecit autem hoc secundum placitum voluntatis suæ, ut nemo de sua, sed de illius erga se voluntate gloriaretur: fecit hoc secundum divitias gratiæ suæ, secundum bonam voluntatem suam, quam proposuit in dilecto Filio suo, in quo sortem consecuti sumus, prædestinati secundum propositum, non nostrum, sed ejus, qui universa operatur, usque adeo ut ipse in nobis operetur et velle¹. Operatur autem secundum consilium voluntatis suæ, ut simus in laudem gloriæ ejus. Hinc est quod clamamus, ut nemo gloriaretur in homine², ac per hoc nec in se ipso; sed qui gloriatur, in Domino gloriatur, ut simus in laudem gloriæ ejus³. Ipse quippe operatur secundum propositum suum, ut simus in laudem gloriæ ejus, utique sancti et immaculati, propter quod nos vocavit, prædestinans ante mundi constitutionem. Ex hoc proposito ejus est illa electorum propria vocatio, quibus omnia cooperatur in bonum⁴: quia secundum propositum vocati sunt, et sine poenitentia sunt dona et vocatio Dei⁵.

XXXVIII. Sed hi nostri, de quibus et pro quibus nunc agimus, forsitan dicunt, Pelagianos hoc apostolico testimonio refutari, ubi dicit ideo nos electos in Christo⁶ et prædestinatos ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in charitate. Ipsi enim putant, « acceptis præceptis jam per nos ipsos

¹ Philip. II, 13. — ² I Cor. III, 12. — ³ Id. I, 31. — ⁴ Rom. VIII, 28. — Id. XI, 29. — ⁵ Ephes. I, 4.

fieri liberæ voluntatis arbitrio sanctos et immaculatos, in conspectu ejus in charitate: quod futurum Deus quoniam præscivit, inquit, ideo nos ante mundi constitutionem elegit et prædestinavit in Christo. » Cum dicat Apostolus: Non quia futuros tales nos esse præscivit, sed ut essemus tales per ipsam electionem gratiæ suæ, qua gratificavit nos in dilecto Filio suo. Cum ergo nos prædestinavit, opus suum præscivit, quo nos sanctos et immaculatos facit. Unde recte hoc testimonio Pelagianus error arguitur. « Nos autem dicimus, inquit, nostram Deum non præscisse nisi fidem, qua credere incipimus, et ideo nos elegisse ante mundi constitutionem, ac prædestinasse, ut etiam sancti et immaculati gratia atque opere ejus essemus. » Sed audiant et ipsi in hoc testimonio, ubi dicit: « Sortem consecuti sumus, prædestinati secundum propositum, qui universa operatur¹. » Ipse ergo ut credere incipiamus operatur, qui universa operatur. Vocationem quippe illam de qua dictum est: « Sine poenitentia enim sunt dona et vocatio Dei²; » et de qua dictum est: « Non ex operibus, sed ex vocante³; » cum posset dicere, sed ex credente: et electionem quam significavit Dominus, dicens: « Non vos me elegistis, sed ego vos elegi⁴: nec fides ipsa præcedit. Non enim quia credidimus, sed ut credamus elegit nos: ne priores eum elegisse dicamur, falsumque sit, quod absit: « Non vos me elegistis, sed ego vos elegi. » Nec quia credidimus, sed ut credamus vocamur: atque illa vocatione, quæ sine poenitentia est, id prorsus agitur et peragitur, ut credamus. Nec omnia replicanda sunt de hac re tam multa quæ diximus.

XXXIX. Denique et in hujus testimonii consequentibus, Deo gratias agit Apostolus pro his qui crediderunt, non utique quoniam eis annuntiatum est Evangelium, sed

¹ Ephes. I, 11. — ² Rom. XI, 29. — ³ Id. IX, 12. — ⁴ Joan. XV, 16.

quoniam crediderunt. Ait enim: « In quo et vos audientes » verbum veritatis Evangelium salutis vestræ, in quo » credentes signati estis Spiritu promissionis sancto, qui » est pignus hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis in laudem gloriæ ipsius: propter hoc et ego » audita fide vestra in Christo Jesu et in omnes sanctos, » non cesso gratias agere pro vobis¹. » Nova erat et recens eorum fides prædicato sibi Evangelio, qua fide audita, gratias Deo pro eis agit Apostolus. Si homini gratias ageret pro eo, quod illum vel putaret non præstitisse vel nosse, adlatio vel irrisio verius quam gratiarum actio diceretur. « Nolite errare, Deus non irridetur²: » donum enim ejus est etiam incipiens fides, ne Apostoli falsa vel fallax gratiarum actio merito judicetur. Quid illud, nonne initium fidei apparet Thessalonicensium, de quo tamen idem Apostolus Deo gratias agit, dicens: « Propterea et » nos gratias agimus Deo sine intermissione, quoniam » cum percepissetis a nobis verbum auditus Dei, excepistis » non ut verbum hominum, sed sicut est vere verbum » Dei, quod operatur in vobis, cui credidistis? » Quid est quod hinc Deo gratias agit? Nempe vanum est atque inane, si cui gratias agit, hoc ipse non fecit. Sed quia hoc vanum et inane non est, profecto Deus cui de hoc opere gratias agit, ipse fecit, ut cum percepissent ab Apostolo verbum auditus Dei, exciperent illud non ut verbum hominum, sed sicut est vere verbum Dei. Deus igitur operatur in cordibus hominum, vocatione illa secundum propositum suum, de qua multum locuti sumus, ut non inaniter audiant Evangelium, sed eo audito convertantur et credant, excipientes non ut verbum hominum, sed sicut est vere verbum Dei.

XL. Illud etiam initium fidei hominum donum Dei

¹ Ephes. I, 13 et seqq. — ² Gal. vi, 7. — ³ 1 Thess. II, 13.

esse nos admonet, cum hoc significet Apostolus dicens in Epistola ad Colossenses: « Orationi instate, vigilantes in » illa in gratiarum actione, orantes simul et pro nobis, » ut Deus aperiat nobis ostium verbi sui ad loquendum » mysterium Christi, propter quod etiam vincus sum, ut » manifestem illud ita ut oportet me loqui¹. » Quomodo aperitur ostium verbi, nisi cum sensus aperitur audientis ut credat, et initio fidei facto, ea quæ ad ædificandam salubrem doctrinam prædicantur et disputantur admittat; per infidelitatem corde clauso, ea quæ dicuntur improbet ac repellat? Unde et ad Corinthios ait: « Permanebo » autem Ephesi usque ad Pentecosten; ostium enim mihi » apertum est magnum et evidens, et adversarii multi². » Quid hic aliud potest intelligi, nisi prædicato ibi per eum primitus Evangelio credidisse multos, et multos ejusdem fidei adversarios extitisse, secundum illud Domini³: « Nemo ad me venit, nisi cui datum fuerit a Patre meo⁴: » et: « Vobis datum est nosse mysterium regni cœlorum, » illis autem non est datum⁵? » Ostium ergo apertum est in eis quibus datum est: adversarii autem multi ex eis quibus non est datum.

XLI. Itemque ad eosdem in secunda Epistola idem Apostolus: « Cum venissem, inquit, in Troadem in » Evangelium Christi, et ostium mihi apertum esset in » Domino, non habui requiem spiritui meo, eo quod non » inveni Titum fratrem meum: sed vale illis faciens exiit » in Macedoniam⁶. Quibus vale fecit, nisi eis qui crediderant, in quorum scilicet cordibus evangelizanti apertum est ostium? Quid autem adjungat attendite: « Deo autem, » inquit, gratias, qui semper triumphare nos facit in » Christo, et odorem notitiæ suæ per nos manifestat in

¹ Coloss. IV, 2 et seqq. — ² 1 Cor. XVI, 8 — ³ Joan. VI, 69. — ⁴ Luc. VIII, 10. — ⁵ Matth. XIII, 11. — ⁶ 2 Cor. II, 12 et 13.

» omni loco : quia Christi bonus odor sumus Deo , in his
 » qui salvi fiunt , et in his qui pereunt ; quibusdam qui-
 » dem odor mortis in mortem , quibusdam autem odor
 » vitæ in vitam ¹. » Ecce unde gratias agit miles acerrimus
 et defensor invectissimus gratiæ : ecce unde gratias agit,
 quia Christi bonus odor sunt Apostoli Deo , et in his qui
 salvi fiunt gratia ejus , et in his qui pereunt iudicio ejus.
 Sed ut minus succenseatur hæc parum intelligentibus ,
 ipse admonet , cum adjungit et dicit : « Et ad hæc quis
 » idoneus² ? » Verum redeamus ad ostii apertionem , qua
 initium fidei audientium significavit Apostolus. Quid est
 enim : « Orantes simul et pro nobis , ut Deus aperiat no-
 » bis ostium verbi³ : » nisi apertissima demonstratio ,
 etiam ipsum initium fidei esse donum Dei ? Non enim
 orando peteretur ab eo , nisi ab ipso tribui crederetur.
 Hoc donum coelestis gratiæ in illam purpurariam descen-
 derat , cui , sicut Scriptura dicit in Actibus Apostolorum :
 « Deus aperuerat sensum ejus , et intendebat in ea quæ a
 » Paulo dicebantur⁴. » Sic enim vocabatur ut crederet. Agit
 quippe Deus quod vult in cordibus hominum , vel adju-
 vando , vel iudicando , ut etiam per eos impleatur quod
 manus ejus et consilium prædestinavit fieri.

XLII. Frustra itaque etiam illud , quod Regnorum et
 Paralipomenon Scriptura teste probavimus⁵ , cum Deus
 vult fieri quod non nisi volentibus hominibus oportet
 fieri , inclinari eorum corda ut hoc velint , eo scilicet in-
 clinante , qui in nobis mirabili modo et ineffabili operatur
 et velle , ad causam de qua disserimus , non pertinere
 dixerunt. Quid est aliud , nihil dicere , et tamen contra-
 dicere ? nisi forte cur eis hoc visum sit , rationem vobis
 aliquam reddiderunt , quam vos in litteris vestris tacere

¹ 2 Cor. II, 14 et 15. — ² Ibid. 16. — ³ Coloss. IV, 3. — ⁴ Act. XVI, 14.
 — ⁵ Id. IV, 28. — ⁶ 1 Reg. X, 25, et 1 Par. II, 18.

maluistis. Sed quæ illa esse possit ignoro. An forte quia
 ostendimus hoc Deum egisse in cordibus hominum , et ad
 hoc perduxisse quorum ei placuit voluntates , ut rex con-
 stitueretur Saül sive David ; ideo hæc exempla causæ huic
 convenire non putant , quoniam non hoc est temporaliter
 regnare in hoc sæculo , quod est in æternum regnare
 cum Deo ; ac per hoc existimant ad regna terrena facienda
 Deum inclinare , ad regnum vero coeleste obtinendum
 Deum non inclinare quorum voluerit voluntates ? Sed
 puto propter regnum cœlorum , non propter regnum ter-
 renum esse dictum : « Inclina cor meum in testimonia
 » tua¹ : » vel , « A Domino gressus hominis diriguntur ,
 » et viam ejus volet² : » vel , « Paratur voluntas a Do-
 » mino : » vel , « Fiat Dominus noster nobiscum , sicut
 » erat cum patribus nostris ; non derelinquat nos , nec aver-
 » tat nos a se ; inclinet corda nostra ad se , ut eamus in om-
 » nibus viis ejus³ : » vel , « Dabo eis cor cognoscendi me ,
 » et aures audientes⁴ : » vel , « Dabo eis cor aliud , et
 » spiritum novum dabo eis⁵. » Audiant etiam illud :
 « Spiritum meum dabo in vobis , et faciam ut in justifi-
 » cationibus meis ambuletis , et judicia mea observetis et
 » faciatis⁶. » Audiant : A Domino diriguntur gressus viri ,
 » mortalis autem quomodo intelligit vias suas⁷ ? » Au-
 » diant : « Omnis vir videtur sibimetipsi justus , dirigit
 » autem corda Dominus⁸. » Audiant : « Crediderunt quot-
 » quot erant ordinati in vitam æternam⁹. » Audiant hæc ,
 et alia quæcumque non dixi , quibus ostenditur Deus
 ad regnum etiam cœlorum et ad vitam æternam parare
 et convertere hominum voluntates. Cogitate autem quale
 sit , ut credamus ad constituenda regna terrena hominum

¹ Psal. cxviii, 36. — ² Id. xxxvi, 23. — ³ Prov. viii, juxta LXX, et 3 Reg.
 xiii, 57. — ⁴ Baruch. II, 31. — ⁵ Ezech. xi, 19. — ⁶ Id. xxxvi, 27. —
 — ⁷ Prov. xx, 24. — ⁸ Id. xxi, 2. — ⁹ Act. xiii, 48.

voluntates operari Deum, et ad capessendum regnum cœlorum homines operari voluntates suas.

XLIII. Multa diximus, et fortasse jam dudum potuimus persuadere quæ volumus, et adhuc tam bonis ingeniis sic loquimur quasi obtusis, quibus et quod nimium est non est satis. Sed dent veniam; nova enim quæstio ad hoc nos compulit. Quia cum in prioribus opusculis nostris satis idoneis testimoniis egissemus, donum Dei esse etiam fidem: inventum est quod contradiceretur, ad hoc valere illa testimonia, ut ostendant Dei donum esse incrementum fidei; initium vero fidei quo in Christum primitus creditur, ab homine ipso esse, nec esse donum Dei, sed hoc exigere Deum, ut cum id præcesserit, cætera tanquam hoc merito consequantur quæ Dei dona sunt; nec ullum eorum dari gratis, cum in eis Dei gratia, quæ non nisi gratuita est, prædicetur. Quod videtis quam sit absurdum; propter quod instituimus, quantum potuimus, ut etiam ipsum initium fidei donum Dei esse ostenderemus. Quod et si diutius fecimus, quam forsitan vellent hi propter quos fecimus; hinc ab eis reprehendi parati sumus: dum tamen etsi multo diutius quam vellent, etsi cum fastidio ac tædio intelligentium, fateantur nos fecisse quod fecimus, id est, etiam initium fidei, sicut continentiam, patientiam, justitiam, pietatem, et cætera, de quibus cum his nulla contentio est, donum Dei esse docuisse. Hic ergo sit hujus voluminis terminus, ne offendant unius nimia longitudo.

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

DE DONO

PERSEVERANTIÆ,

AD PROSPERUM ET HILARIUM.

LIBER II.

Prima parte libri probat perseverantiam illam, qua in Christo perseveratur usque in finem, esse donum Dei. Hoc enim a Deo irrisorie peti, si a Deo dari non creditur. Porro Dominica oratione nihil pene aliud posci quam perseverantiam, juxta Cypriani martyris expositionem: qua quidem expositione ipsi gratiæ inimici convicti sunt ante quam nati. Perseverandi gratiam non secundum accipientium merita, sed aliis Dei misericordia dari, aliis justo ejus judicio non dari docet. Cur ex adultis ille potius quam iste vocetur, quemadmodum et ex duobus parvulis cur iste assumatur, ille relinquatur, inscrutabile. Inscrutabilius vero, cur

¹ Scriptus post Retractationes, anno Christi 428 aut 429.